

CZĘŚĆ 2

EMPATIA I KRYTYCZNE MYŚLENIE

Wychowanie przedszkolne

Tłumaczenie:

Wojciech Tyszka

Redakcja:

Magdalena Chlebowska, Anna Pryszczepko-Kosińska

Konsultacja merytoryczna:

Magdalena Korsak

Współpraca redakcyjna:

Alina Namiecińska

Redakcja techniczna:

Grzegorz Urawski

© 2017 Sanford Education Center

Copyright for the Polish edition © Sanford Education Center and PWN Wydawnictwo Szkolne sp. z o.o. sp.k.

Warszawa 2019

ISBN 978-83-262-3088-2

PWN Wydawnictwo Szkolne sp. z o.o. sp.k.

ul. Gottlieba Daimlera 2, 02-460 Warszawa

Wydanie pierwsze

Arkuszy drukarskich: 25

Skład i łamanie: Grzegorz Urawski

Druk i oprawa: Libra Print

NIEPRZEZNACZONE DO DYSTRYBUCJI

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Żadnej części tej publikacji nie wolno powielać, rozprowadzać ani przekazywać w jakiegokolwiek formie czy przy użyciu jakichkolwiek środków, w tym kserować, nagrywać czy rejestrować z wykorzystaniem innych metod elektronicznych albo mechanicznych bez uprzedniej pisemnej zgody wydawcy, za wyjątkiem krótkich cytatów zamieszczanych w opracowaniach krytycznych oraz niektórych innych sposobów pozakomercyjnego korzystania z tekstu przewidzianych prawem autorskim.

W celu uzyskania pozwolenia na reprodukcję albo dodatkowych informacji prosimy sprawdzić stronę sanfordharmony.org

Uczucia na zewnątrz, uczucia w środku	2
<i>Tekst: Ashley Bustamante & Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	
Przewidywanie uczuć	30
<i>Tekst: Ashley Bustamante i Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	
Tropienie uczuć	58
<i>Tekst: Ashley Bustamante i Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	
Rozumienie, jak czują się inni	88
<i>Tekst: Ashley Bustamante i Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	
Niektóre dzieci tak, niektóre nie; Czasami tak, czasami nie	114
<i>Tekst: Ashley Bustamante i Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	
Każdy ma prawo dobrze się bawić	140
<i>Tekst: Ashley Bustamante i Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	
Dorastam, uczę się i zmieniam się	170
<i>Tekst: Ashley Bustamante i Bridget Gaertner</i>	
<i>Ilustracje: Shaun Cochran</i>	

UWAGA DO NAUCZYCIELA

W książce pojawia się tekst na **niebiesko** i na **czarno**. Kolorem niebieskim wyróżniono te fragmenty, które dostarczają pomysłów i tematów do dyskusji z dziećmi przed rozpoczęciem i w trakcie lektury opowiadania. Dzięki temu podczas słuchania historyjki o Zi dzieci mogą się wykazać zaangażowaniem, myśleniem przyczynowo-skutkowym i chęcią do nauki. Tekst główny – wyróżniony kolorem czarnym – to fikcyjna opowieść mająca uświadomić dzieciom potrzebę otwartości na innych, szacunku wobec drugiej osoby i wrażliwości na jej potrzeby.

Więcej informacji na temat programu Sanford Harmony na stronie sanfordharmony.pwn.pl

**UCZUCIA
NA ZEWNĄTRZ,
UCZUCIA
W ŚRODKU**

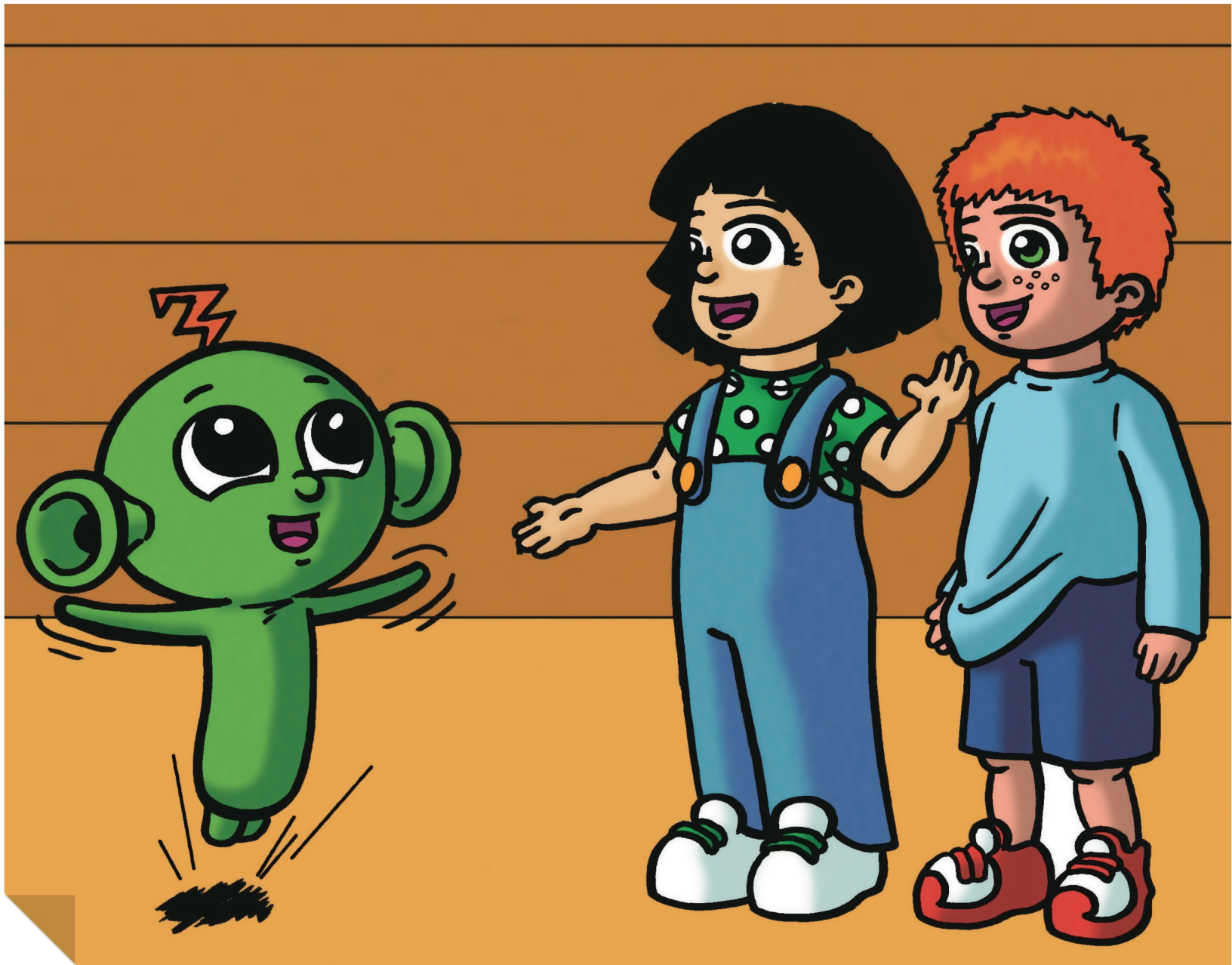
JAK SIĘ CZUJECIE W TEJ CHWILI? CZY KTÓREŚ Z WAS JEST **SZCZĘŚLIWE,** **SMUTNE** ALBO **ZDENERWOWANE?**

W tej opowieści Zi nie wie, co oznacza odczuwać emocje, takie jak radość, smutek czy strach. Dzieci pomagają Zi zrozumieć, że każdy ma jakieś uczucia czy emocje, a dzięki nim zmienia się nasze zachowanie i nasze samopoczucie.

Słuchając tej opowieści, zwróćcie uwagę na różne uczucia, jakie okazują Zi i dzieci, a także na to, jak te uczucia zmieniają ich wygląd, zachowanie oraz ich samopoczucie.

Pewnego dnia Zi siedział w domku na drzewie i nudził się. Co jakiś czas wyglądał przez okno, licząc na to, że ktoś przyjdzie się z nim pobawić. Kiedy wreszcie dostrzegł, że do domku zbliżają się Kaja i Janek, Zi poczuł dziwne mrowienie w środku.

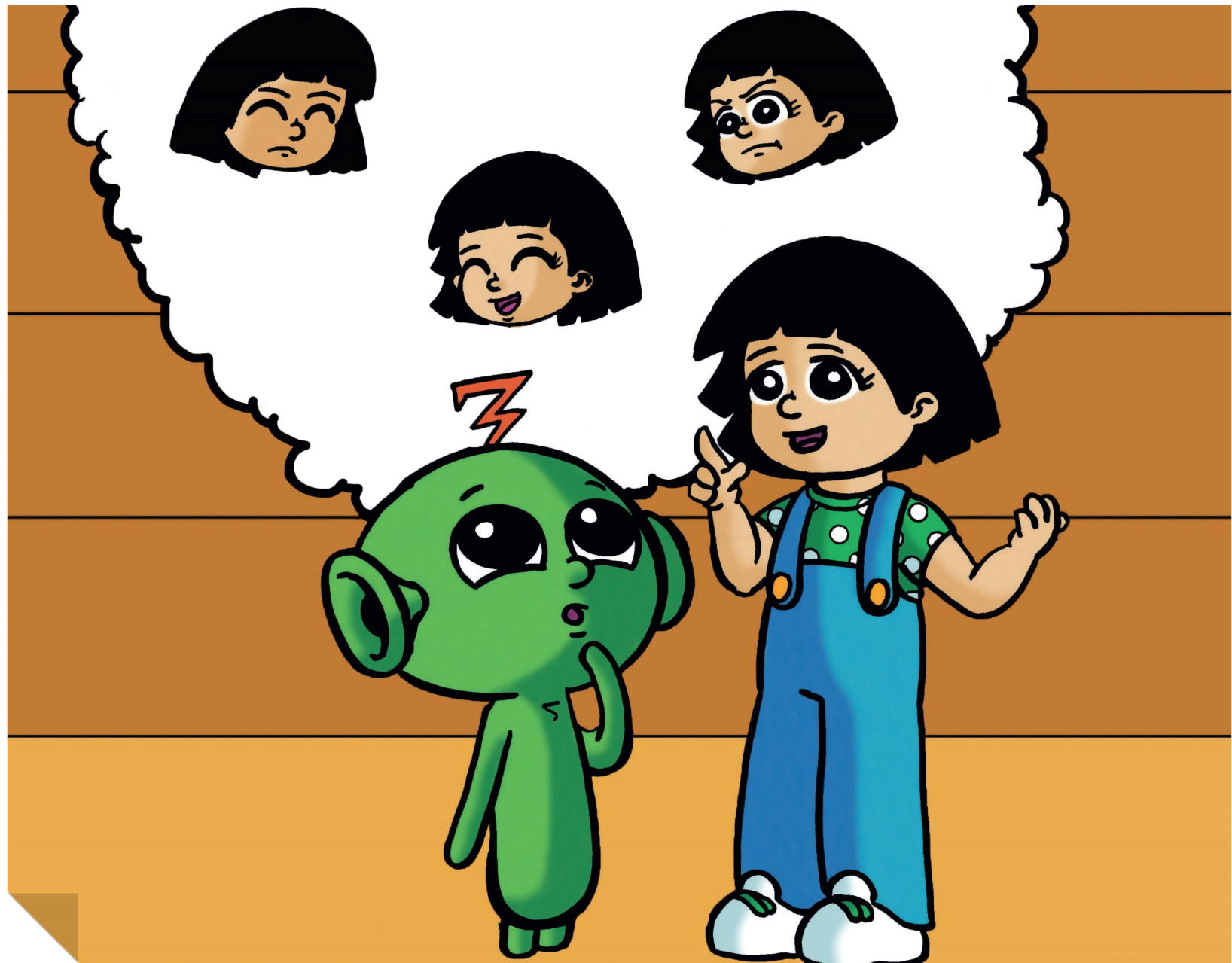
Dzieci wspięły się po drabinie do domku na drzewie. Zi natychmiast do nich podbiegł, przywitał się z radością i z uśmiechem na twarzy.

– Cześć Zi! – odpowiedziały dzieci. – Wygląda na to, że czujesz się dziś podekscytowany.

Zi zamyślił się na chwilę.

- Nie wiem, czy czuję się podekscytowany - odpowiedział.
- I co w ogóle oznacza, że coś czuję?

- Ludzie okazują uczucia, jak coś im się przytrafia – wyjaśniła Kaja. –
Każdy może odczuwać wiele różnych uczuć, takich jak zdenerwowanie,
złość czy strach. Dzięki uczuciom można się różnie zachowywać i czuć
różne rzeczy w środku.

- A jak ty się dzisiaj czujesz? – zapytał Zi Kaję.
- Czuję się szczęśliwa, że cię widzę, Zi – odpowiedziała Kaja. – Dlatego się uśmiecham.
- Ja też się uśmiecham! – wykrzyknął Zi. – Jestem szczęśliwy tak jak ty. Miło jest być szczęśliwym.

- Rzeczywiście, dobrze jest czuć się szczęśliwym – potwierdził Janek. – Ale niektóre uczucia nie są już wcale tak przyjemne.

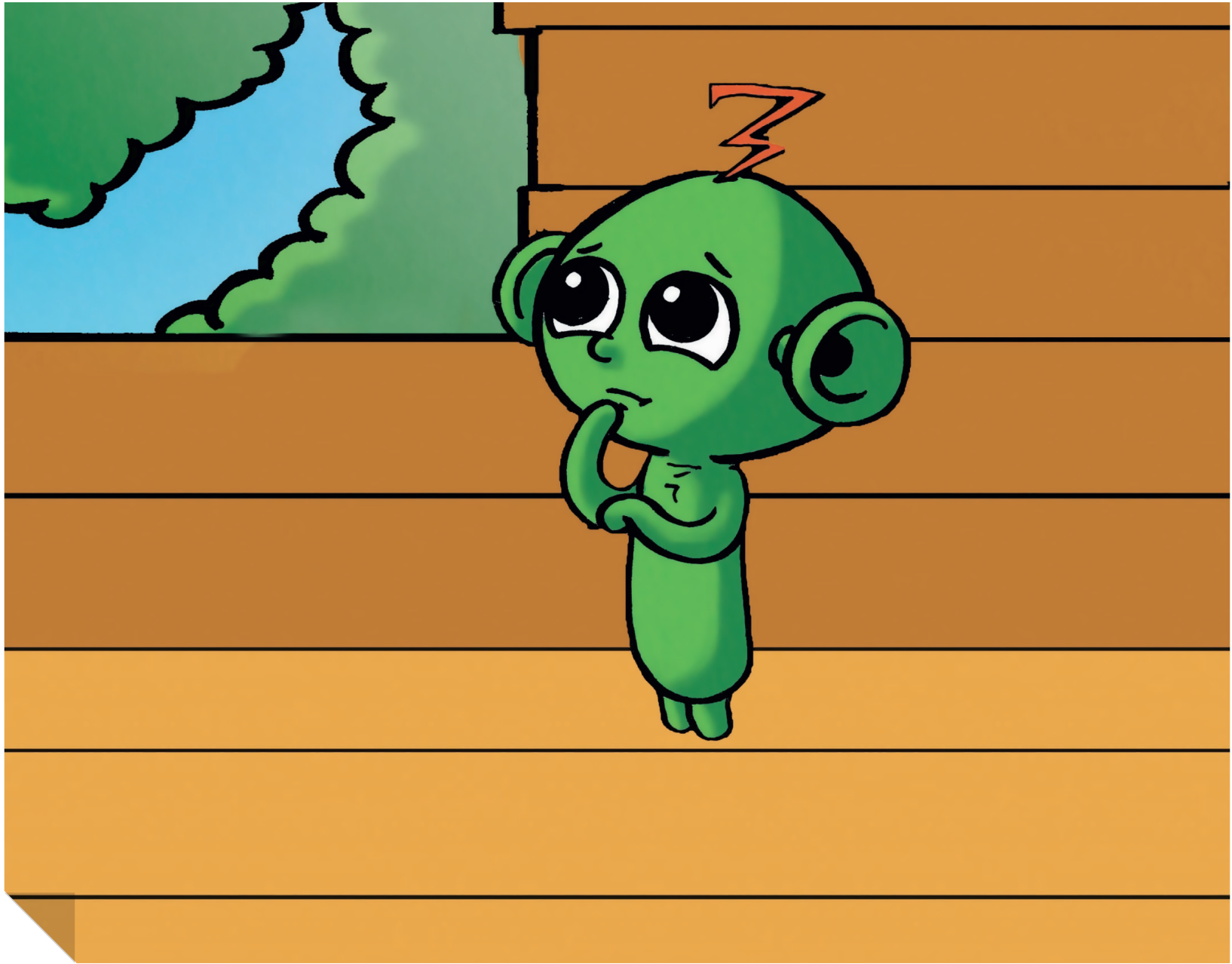
- A jakie to uczucia? – zapytał Zi.

- Ja czuję czasem złość, choćby wtedy, gdy nie mogę dopasować ostatniego elementu układanki, albo gdy zepsuje się moja ulubiona zabawka – wyjaśnił Janek. – A kiedy jestem zły, moja twarz robi się naburmuszona, marszczę brwi, a do tego czasem jeszcze mocno zaciskam pięści albo zakładam ręce jedna na drugą. I wcale nie czuję się wtedy dobrze.

Zi przypomniał sobie wtedy, że któregoś dnia jakieś dziecko chciało poprzyklejać naklejki leżące na stole, a Zi wcale nie chciał ich oddać. Czuł wtedy złość.

- A kiedy ja jestem zły - powiedział Zi - czuję, jakby w środku było mi gorąco i jakbym cały się gotował.

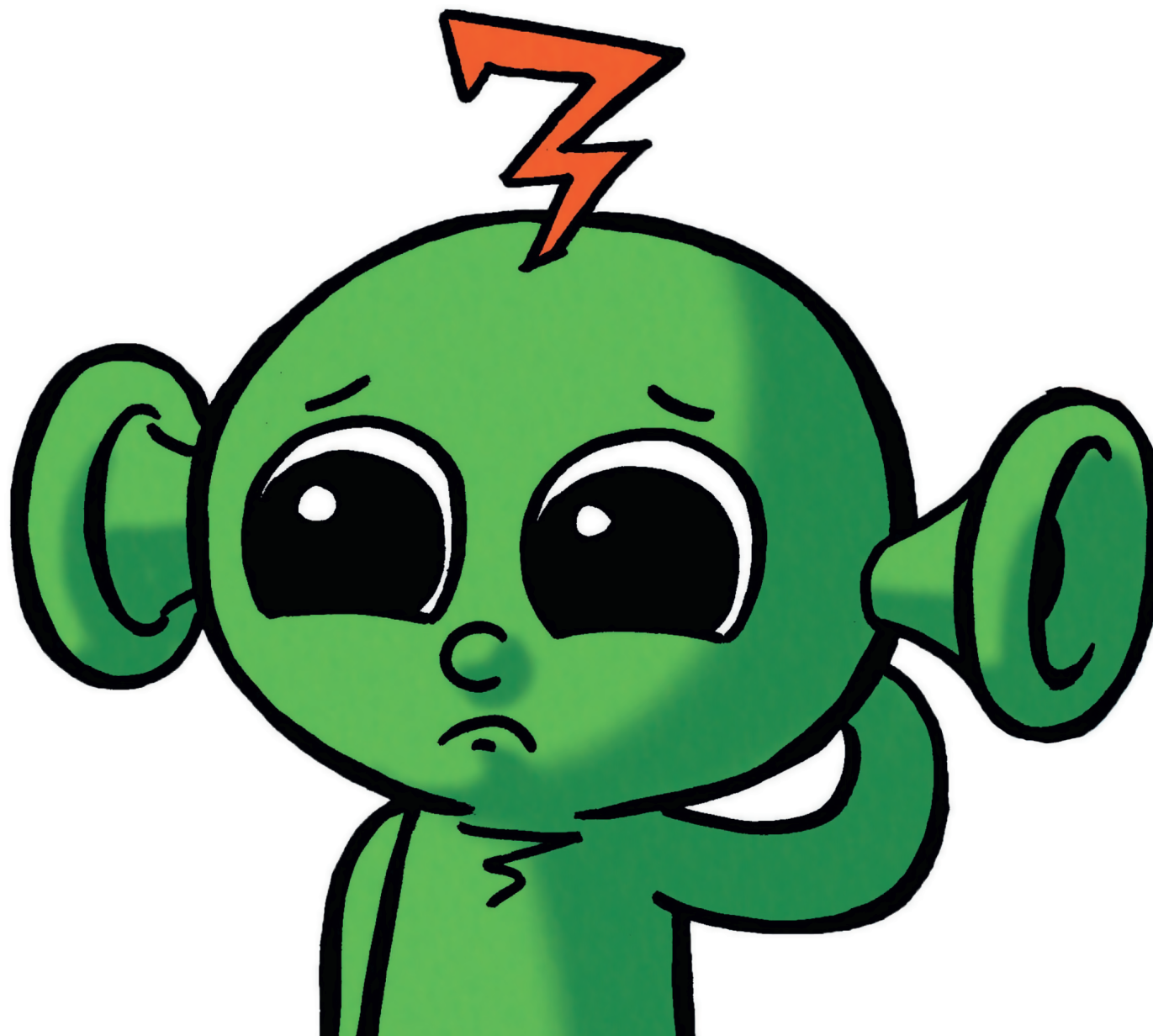
Nagle za oknem rozległ się jakiś gwałtowny i donośny dźwięk. Zi lekko podskoczył, a oczy zrobiły mu się wielkie jak spodki. Ostrożnie wyjrzał za okno.

- Przestraszyłeś się? - zapytały dzieci.

Zi potakująco kiwnął głową.

- To nic takiego - wyjaśniły dzieci. - Ktoś po prostu gra w piłkę i właśnie mocno ją kopnął, stąd ten hałas.

- Nie lubię uczucia strachu - powiedział Zi. - Boli mnie od tego brzuch. Czy posiedzicie ze mną przez chwilę?

Dzieci usiadły obok Zi i rozmawiały z nim jeszcze długo o innych uczuciach, które odczuwały. Wreszcie nadszedł wieczór i czas już było wracać do domu. Kiedy dzieci zbierały się do wyjścia, zauważyły, że Zi zaczął zachowywać się trochę inaczej niż wcześniej. Patrzył w dół na podłogę, a jego usta wykrzywiły się w podkówkę.

SANFORD HARMONY™

sanfordharmony.pwn.pl
sanfordharmony.org

